

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKЦИИ ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

PRENUMERATA WYNOŚI: Rocznie rb. 8, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1 k. 50, miesięcznie kop. 80, wraz z przesyłką pocztową lub odnośnie do domów. Zagranicą, za markami pocztowymi, dopłaca się miesięcznie kop. 80.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od g. 9-10 wiecz. Rękopisów nadesł. redakcja nie zwraca.

CENA

6 GROSZY

CENY OGŁOSZEŃ: Za wiersz petytowy jednoszpaltowy lub jego miesiąc: Nadesłane k. 50, przed tekstem k. 40, za tekstem: 3 kol. i nekrologi po kop. 25, na 4 kol. po kop. 20. Drobne ogłoszenia po kop. 3 za wiersz. Najtańsze ogłoszenie kop. 20. Ogłoszenie treści matry omiinalnej o 50 proc. drożej. Za dołączenia prospektów lub reklam po 6 rubli od 1000 egzemplarzy.

PRENUMERATĘ I OGŁOSZENIA przyjmują wszystkie księgarnie, kantory i biura ogłoszeń: w Warszawie, Łodzi i miastach prowincjonalnych.

Adres REDAKCJI I ADMINISTRACJI CZĘSTOCHOWA, ULICA PANNY MARYI Nr. 38. — TELEFON Nr. 50.

WOJNA.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (B. W. T.) Urzędowo donoszą 18 września:

Wschodni plac boju.

Front wojsk generała marszałka polnego, ks. Leopolda Bawarskiego.

Na zachód od Łucka udaremniłamy naszym skutecznym ogniem zaporowym ponowne natarcia nieprzyjaciela z jego stanowisk przeciwko wojskom generała v. d. Marwitza. Tylko na zachód od Szelwowa doszło do słabego ataku, który łatwo odparto. Wiele tysięcy trupów rosyjskich pokrywa od 15 września pole walki.

Między Seretem i Strypą powtórzone ataki Rosjan przeciwko wojskom generała v. Ebena zakończyły się równym niepowodzeniem i stratami, jak i dnia poprzedniego.

Front generała jazdy Arcyksięcia Karola:

W ciężkich walkach na zachód od Złotej Lipy, wojska tureckie, popierane przez swych sprzymierzeńców, odparły z powodzeniem ataki silniejszego przeciwnika i odrzuciły z powrotem te oddziały nieprzyjacielskie, które zdołały wtargnąć.

Wojska niemieckie, pozostające pod rozkazami generała v. Geroka wystąpiły po obydwóch stronach Narajówki do kontrataku, któremu Rosjanie nie mogli stawić czoła. Większa część straconego onegdaj terenu jest znów w naszych rękach. Niezależnie od zadania nieprzyjacielowi olbrzymich strat krwawych, wzięliśmy 3500 jeńców i zdobyliśmy 16 karabinów maszynowych.

W Siedmiogrodzie rozgrywają się na wschód od Hoetzingu (Hetszeg) nowe, pomyślne dla nas walki. Między innymi zdobyliśmy 6 dział.

Zachodni plac boju.

Front wojsk nast. tronu Bawarskiego, ks. Ruprechta.

Gwałtowna bitwa nad Sommą, doprowadziła do niezwykle zaciętych walk na froncie długości 45 kilometrów od Thiepłal aż na południe od Verdandovillers. Na północ od Sommy rezultat tych walk był dla nas pomyślny, na południe zaś od rzeki zakończył się oddaniem części stanowisk zupełnie zburzonych między Verdandovillers i Barleux ze wsiami Barny i Senecourt. Nasze dzielne wojska wykazały wspaniałą świadomość celów, niezachwianą wytrwałość i gotowość do poświęceń. Szczególnie wyróżnił się westfalski pułk piechoty Nr. 18, na południe od Bouchavesnes.

Przeciwko silnej eskadrze lotniczej nieprzyjacielskiej wystąpił lotnicy nasi i w zwycięskiej walce zestrzelili 10 samolotów nieprzyjacielskich.

Front Niemieckiego Następcy tronu.

W okręgu Mozy odbywała się

częściowo ożywiona walka ogniowa. Na wschód od Fleury zmuszono do odwrotu usiłujące posunąć się naprzód oddziały nieprzyjacielskie.

Balkański plac boju.

Front generała marszałka polnego v. Mackensena.

Po trzydniowym cofaniu się przed następującymi wojskami, pobici Rosjanie i Rumuni znaleźli oparcie na przygotowanych stanowiskach, na ogólnej linii Rasowa—Copadinu—Tuzla, gdzie znajdują się również świeżo sprowadzone wojska. Bataliony niemieckie przedarli się wzdłuż Dunaju na południe od Rasowy do stanowisk artylerji nieprzyjacielskiej, zdobyły pięć dział i odparły kontrataki.

Front Macedoński.

Wielokrotne poszczególne ataki nieprzyjacielskie na front między jeziorem Prespa a Wardarem nie miały powodzenia.

Pierwszy generał-kwaternistrz Ludendorff.

Sprawozdanie admiralicji niemieckiej.

BERLIN, 17 | 9. (B.W.) Urzędowo donoszą:

Dnia 16 września niemieckie ławce morskie atakowały skutecznie kolumny nieprzyjacielskie i urządzenia kolejowe w Dobrudży północnej.

Nieprzyjacielska eskadra lotnicza obrzucona została bombami na morzu pod Tuzlą, przyczem jeden ławiec został trafiony. Wszystkie ławce wróciły pomyślnie.

Szef sztabu Admiralicji marynarki.

Komunikat austriacki.

WIDEN. (B. W. T.) Urzędowo donoszą 18 września:

Wschodni plac boju.

Front przeciwko Rumunji.

Na południowy-wschód od Hatseg (Hötzing) toczą się nowe pomyślne walki.

Wczoraj wzięto 7 armat rumuńskich i kilka karabinów maszynowych.

Na północny wschód od Fogaras nieprzyjacieli wkroczył bez walki do Koochalom (Reps).

Front wojsk gen. kawalerji Arcyksięcia Karola.

W Karpatach nieprzyjacieli atakował na licznych punktach pomiędzy „Kątem Trójkrajowym“ na południowym wschodzie od Dorny Watry i Hryniawy. Wojska sprzymierzone odparły go wszędzie.

Po obydwóch stronach Lipnicy Dolnej kontratak niemiecki doprowadził do prawie zupełnego odebrania zajętego onegdaj przez nieprzyjaciela terenu.

Na północnym-wschodzie od wspomnianej miejscowości pułki tureckie, wraz z ich sprzymierzeńcami, po zaciętej walce, odparły zwycięsko silne ataki rosyjskie.

Armja generała hr. Bothmera wzięła 16 oficerów, przeszło 4000 żołnierzy, oraz zdobyła 16 karabinów maszynowych.

Front wojsk gen.-feldmarszałka ks. Leopolda Bawarskiego.

Na terenie armji gen. pułkownika Boehm-Ermollego, nieprzyjacieli ponowili wczoraj po południu swe ataki, pomiędzy Zborowem a Perepelnikami. Masy nieprzyjacielskie wszędzie zmuszone były do ustąpienia wobec zaciętej wytrzymałości obrońców.

Armja gen. pułkownika v. Terasztyńskiego odparła słaby tylko atak. Inne usiłowania zaczepne stłumiono w zarodku.

Włoski plac boju.

Wczoraj wznowiła III armja włoska ataki swe na całym froncie płaskowzgórza Karstu. Również i czwartego dnia bitwy, obrońcy utrzymali swe stanowiska.

W wielu miejscach natarcia jego załamały się już w ogniu koncentrycznym artylerji naszej, wśród najcięższych strat.

Front bałkański:

Sytuacja naogół nie uległa zmianie.

Zastępca szefa sztabu generalnego v. Hoefer
Feldmarszałek-porucznik.

Sprawozdanie admiralicji austriackiej.

(W. B. T.) Urzędowo donoszą dnia 18 września:

W nocy z 17 na 18 września eskadra hydroplanów ponownie obrzuciła skutecznie ciężkimi i lekkimi bombami urządzenia kolejowe w Messre. Dworzec kolejowy ugodzony został wielokrotnie.

Pomimo bardzo gwałtownego ostrzeliwania samoloty powróciły bez szwanku.

Dowództwo floty.

Komunikat rosyjski.

Urzędowo donoszą, d. 17 września.

Front zachodni.

Sytuacja jest niezmienną.

Front kaukaski.

Na zachód od Keikid Turcy przeszli do ataku, zostali jednak odparci przez nasz ogień.

W okolicy Szarafan (?) na zachód od Muszu, wyparliśmy Turków z ich rowów. Zbiegli oni do wąwozu Korma Giatuk (?).

Komunikat francuski.

Sprawozdanie urzędowe z dnia 17 września:

Wieczorem:

Na północy od Somme artylerja nasza ostrzeliwała w ciągu dnia gwałtownie stanowiska niemieckie.

Cały teren, silnie umocniony i broniony przez liczne systemy rowów, pomiędzy Verdandovillers i Denicourt, oraz pomiędzy Denicourt a Berny wpadł po zaciętej walce w nasze ręce.

Odwolanie Sarraila.

LUGANO, 18 | 9. Sprawozdawca „Stampy“ donosi z Medjolanu, iż ostatecznie postanowiono odwołać Sarraila.

Stanowisko jego obejmie generał Gourand, który dowodził przez pewien przeciąg czasu na Gallipoli i stracił tam jedną rękę.

Skład nowego gabinetu.

AMSTERDAM, 18 | 9. Skład nowego gabinetu jest następujący: Calogheropoulos obejmuje kierownictwo gabinetu i zarazem tekę ministra wojny, oraz min. skarbu. Damianos zostaje min. marynarki, Rufos—min. spraw wewnętrznych, Carapanos—min. spraw zagranicznych, Bokotopoulos obejmuje ministerjum sprawiedliwości, Canaris—oświaty, Caffanglos—komunikacji, a Bassios—gospodarstwa narodowego.

Benkendorff powraca.

BERLIN, 18 | 9. „Vossische Ztg.“ droga przez Sztokholm dowiadyuje się z wiarogodnych źródeł petersburskich, iż spodziewanem jest wkrótce odwołanie posła rosyjskiego w Londynie, hr. Benkendorffa. Poseł był jednym z twórców przymierza rosyjsko-angielskiego.

Pod kontrolą koalicji.

ATENY, 18 | 9. Doniesienie Biura Reutersa: Posłowie państw koalicji zakomunikowali rządowi greckiemu, iż czwóporozumienie rozciągnęło kontrolę nad pocztą i telegrafem.

Ofensywa angielska nad Strumą.

„La Presse“ otrzymała z Londynu doniesienie prywatne, iż Anglicy przeszli do ofensywy na froncie Strumy.

Zajęcie Tatry.

LUGANO, 18 | 9. „Secolo“ donosi z Aten pod datą 16-go września, że Włosi obsadzili miejscowość Tatra.

Cisza pod Rygą.

BERLIN, 18 | 9. Silne wrażenie wywołuje w Rosji artykuł dziennika „Birżewyie Wiedomosti“, donoszący, że pod Rygą wciąż jeszcze panuje cisza zupełny spokój. Według wszelkiego prawdopodobieństwa cisza ta nie będzie przerwana w ciągu najbliższych tygodni. Świadczą o tem wszelkie dochodzące do stolicy rosyjskiej wiadomości sytuacyjne, z których wynika, że dotychczasowe położenie pod Rygą nie może w bliskim czasie ulegć ważniejszej zmianie

Echa wielkiej bitwy w Dobrudży.

STOKHOLM 18 | 9. Pisma petersburskie donoszą z Reni: w ostatnich dniach wywiązała się wielka bitwa na przestrzeni od Dobryczu do Ostrowa.

Nieprzyjacieli usiłował dokonać wielkiego okrążenia stanowisk rosyjsko-rumuńskich, których krańcowe skrzydło lewe opierało się o wybrzeże pod Sablą.

Nieprzyjacieli najwidoczniej rozporządza przeważającymi siłami bojowymi i prowadzi je naprzód w bezwzględny pochód.

Siły rumuńsko-rosyjskie w okolicy Ostrowa zmuszone były chwilowo ustąpić.

Nieprzyjacieli ma nietylko przegrę w uzbrojeniu artyleryjskiem, ale z wielką zręcznością posługuje się również wielkie jazydy. Wynik bitwy nie da się jeszcze obecnie przewidzieć, w kołach jednak dobrze wiadomionych wojskowych zapewniają, że przez cofnięcie się siły rosyjsko-rumuńskie osiągną skrócenie frontu, co wyjdzie na ich korzyść. Znajdujący się tam wąż Trajana nadaje się

Pierwsza szkoła lekarsko-dentystyczna egzystująca od 1897 roku**lekarza dentysty Ludwika Szymańskiego**

Nowomiodowa № 1 w Warszawie

Nagrodzona na wystawie Hygienicznej medalem

Przyjmuje nowowstępujących z 6-cio klasowym wykształceniem.

Wiadomość i program w Kancelarii Szkoły bezpłatnie.

doskonale do akcji obronnej. Odpowiednio umocnione stanowiska już tam przygotowane.

Na linii tej będzie można również skutecznej wyzyskać punkt operacyjny floty w Konstanzu.

Linja ta nadaje się również doskonale do podjęcia akcji zaczepnej.

Stanowiska pod Dobryczem w ostatnich dniach znacznie straciły, po upadku bowiem Tutrananu i Sylistriji łatwo je możnaby okrążyć.

Sprawa polska w Rosji.

Reakcyjna prasa rosyjska prowadzi w dalszym ciągu kampanję antypolską. „Kołokoł“ z d. 13 z. m. zamieszcza następujący artykuł:

„W imię jakich interesów my — zwycięzcy — siła decydująca, od której zależeć będzie rozwiązanie sprawy polskiej, mamy zabiegać o względy Polaków i szukać ich zaufania? Jako na argument na rzecz takiego wystąpienia ze strony Rosji powołują się na taktykę Niemiec, które mogą uprzędnąć Rosję w sprawie polskiej, obiecać, a nawet dać więcej Polakom niż my i w rezultacie wszystkie serca polskie pociągną w stronę Niemiec, a my zostaniemy z pustymi rękami. Dlaczego mamy zabiegać takiej „katastrofie“ i czy naprawdę będzie to dla nas katastrofą? Jeżeli Polacy są tak niestałi w swych sympatiach, to odpowiednio powinno się względem nich zachować. Wszystkie projekty w tej sprawie mają w sobie dozę poważnych niebezpieczeństw i trzeba do nich zabierać się, pamiętając dobrze o przystoiu rosyjskiem: „Siedem razy mierz, nim raz odetniiesz“.

Zaprzeczenie Klubu Państwowców Polskich.

Pragnąc oburzyć ludność Polską przeciwko Klubowi Państwowców Polskich, nieznani złoczyńcy wydrukowali fałszowane uchwały Klubu Państwowców Pol., jakoby złożonych władzom niemieckim o przymusowym poborze do wojska wszystkich mężczyzn od 16 do 65 roku, o opodatkowaniu mężczyzn po 10 marek, kobiet po 7 i rekwiizycji zboża i kartofli.

Pod tym fałszyfikatem wydrukowano nazwiska Zygmunta Makowieckiego, Władysława Studnickiego i Józefa Waserouga za Klub Państwowców Polskich.

Niniejszym zawiadamiamy, iż podobne uchwały aby były ani mogły być powzięte przez Klub Państwowców Polskich, więc nie mogły być przedstawione władzom niemieckim i że wszystko od początku do końca jest fałszem.

Za Klub Państwowców Polskich Zygmunta Makowiecki Władysław Studnicki Ludwik Zawadzki.

Polska wyprawa naukowa do Mezopotamji.

Jak donoszą z Wiednia do „Gazety Lwowskiej“, w zeszłym tygodniu wyjechała z Wiednia polska ekspedycja naukowa do Mezopotamji.

Rząd turecki zwrócił się był przed paru miesiącami za pośrednictwem ambasady austriacko-węgierskiej w Konstantynopolu do wiedeńskiego rządu z prośbą o polecenie uczonego fachowca geologa dla zbadania terenów naftowych w Mezopotamji. Sprawa ciągnęła się dość długo, wreszcie z polecenia uniwersytetu krakowskiego misję tę powierzono profesorowi geologowi dr. Józefowi Grzybowskiemu. Prof. Grzybowski, który jest zarazem kierownikiem „Stacji geologicznej“ w Borysławiu, znany jest w szerokich kołach naftowych w kraju i zagranicą ze studjów nad geologią naftową Ekspedycja obliczona jest na 3 miesiące. W skład jej oprócz prof. Grzybowskiego, wchodzi jeszcze inżynier górniczy p. Bielski, który pracował już w Azji.

Notatka.**Z gwałtu poczęte w grzechu brną.**

Wiadomo, że Włochy przed pół wiekiem pozbawiły Ojca Świętego Państwa Kościelnego, stanowiącego odwieczną własność Papieża. Od tego czasu Ojciec Święty zamknął się w swym Watykanie, z którego, jako dobrowolny więzień, czwarty już z rzędu w tym czasie Papież, ani krokiem na świat nie wyruszał. Inne państwa, nie sprzeciwiały się, ze względów politycznych, ówczesnemu gwałtowi Włoch, wymogły jednak na nich, że zagwarantowały nietykalność tej części Rzymu, która się Watykanem zowie, a stanowi małą cząstkę dawnych posiadłości Papieskich.

Obecna wojna wykażała, jaką mają wartość gwarancje zdradliwych Włochów. Oto w ostatnich dniach Włochów.

Letni rozkład pociągów.

od dnia 1 maja 1916.

Z Częstochowy odchodzą

pociągi w godzinach następujących:

Do Herbów: 5.43 rano, 11.58 w południe, 4.08 po poł., 7.53 wiecz.

Do Kielc: 10.15 wiecz., 5.14 rano, 1.00 po południu.

Do Sosnowca: 7.06 rano, 10.44 rano, 11.55 w południe (pośpieszny), 5.21 po południu, 9.51 wieczorem, 4.17 rano (pośpieszny).

Do Warszawy: 9.28 rano, 12.47 w południe (pośpieszny), 2.12 po poł., 5.12 po południu, 9.08 wiecz., 1.03 w nocy (pośpieszny).

Do Częstochowy przychodzą

Z Herbów: 7.42 rano, 10.45 rano, 12.85 w poł., 6.01 wiecz., 10.00 wiecz.

Z Kielc: 10.80 rano, 4.29 po poł., 11.84 w nocy.

Z Sosnowca: 9.18 rano, 12.37 w poł. (pośp.), 2.04 po poł., 5.02 po poł., 8.58 wiecz., 1.02 w nocy (pośp.).

Z Warszawy: 6.58 rano, 10.84 rano, 11.48 rano (pośp.), 5.11 po poł., 9.41 wiecz., 4.10 rano (pośp.)

Składajcie ofiary na Polską Macierz Szkołą

chy skonfiskowały pałac, który leży w obrębie neutralnego Watykanu, a jest własnością austro-węgierskiego ambasadora przy dworze Ojca Świętego. Ten gwałt obchodzi całą ludzką katolicką, której Ojciec Święty panuje, bo to bezprawie właśnie najdowodniej wykazało, że Papież jest na łasce Włoch. Sprawa ta napewno będzie musiała wypłynąć na kongresie i w razie ostatecznego zwycięstwa mocarstw centralnych, zapewne zakończy się odbudową niezależnego Państwa Kościelnego. I w tym także widzimy przykład, jak to różnymi drogami Duch Boży chadza. Może się stać, że przeciw katolikom Włochom sprawiedliwość Ojcu Świętemu wymierzy zwycięski oręż protestanckich Niemiec. I przymerzają historię świata na zwykłą ludzką miarę.

KRONIKA

Podział zysków z zabawy parkowej.

Na ostatniem posiedzeniu zarządu R. O. m. Częstochowy uchwalono następujący podział zysków z zabawy w parku Staszica w d. 10 b. m. na cel „Częstochowa dla niezamożnej młodzieży szkolnej”: rb. 600 na zakup książek dla niezamożnej młodzieży szkół średnich — rb. 200 na Sekcję przeciwbabraczą, pozostała zaś suma zarezerwowana na potrzeby młodzieży szkolnej do uznania Sekcji Op. nad działy i młodzieżą przy R. O. m. Cz. **Z bursy dla młodzieży szkolnej.**

Zarząd T-wa Dobroczyńności przysłał znów szereg uczniów do bursy im. Staszica i lista kandydatów jest już zamknięta.

Zamknięcie kuchni Nr. 1.

Na ostatniem posiedzeniu Rady Opiekunów m. Cz. wobec zredukowania zapomogi nadsyłanej z R.G.O. z rb. 13,000 do 6,500 postanowiono w zasadzie zamknąć kuchnię № 1 przy ul. Krakowskiej.

W sprawie mięsa.

Mięso sprzedawane w jatkach częstochowskich, pomimo wysokiej ceny, jest okropnie marne. Widocznie rzężnicy nie sobie nie robią z konsumentów, będąc pewnymi, że każdy ochłap znajdzie dziś kupca. Możeby i nad tym paami roztoczyła swą pieczę R. O. m. Cz., która delegowała już raz swych członków w sprawie „ogonków” przy piekarniach.

Nadużycia na chlebie.

Niejednokrotnie narzekano na złą wagę chleba i bułek. Ostatnio policja sporządziła protokół na właściciela piekarni przy ul. Stradomskiej nr. 26 za brak trzech ćwierci funta na 3 i ćwierć funtowym bochenku chleba.

Z kursów samokształcenia.

Poniżej podajemy treść wykładów na „Uniwersytecie dla wszystkich” Pan Józef Dziuba — Szkice historyczne (40 wykl.); Młodość Zygmunta Starego. Elekcja Zygmunta III. Ostatnie chwile Jana III. Jan Kazimierz. Panowanie króla Michała. Czasy „Potopu”. Oświata w Polsce. August III. Konstytucja 3 maja. Kościuszko a Lejgouy. Księstwo Warszawskie. Książę Józef pod Lipskiem. Rok 49 i 68. Anglja a Irlandja. Słowiańszczyzna. Rozwój dziejowy i jego prawa. Polska w czasie trzech rozbiorów. Napoleon II. W. Fidler — Ekonomia polityczna 10 godz.

1. Pojęcie i zadania Ekonomii politycznej.
2. Teorie i kierunki społeczno-ekonomiczne.
3. Produkcja wartości społecz-

nych. Siły przyrody. Praca ludzka (podział pracy), kapitał (kapitał, jako czynnik produkcji — stały, obrotowy). Dzieje warunków produkcji. Produkcja współczesna (koszty, konkurencja, wielka produkcja, związki kapitalistów, stowarzyszenia współdzielcze).

4. Wymiana. — Uwagi ogólne. Pieniądz (prawo Ereskańca). Kredyt i instytucje kredytowe (Banki, Bank Polski — Banki ludowe). Spółdzielczość kredytowa na ziemiach polskich. Handel — rola ekonomiczna i cywilizacyjna. Streszczenie handlu i przemysłu w dawnej Polsce. Bilans handlowy i płatniczy. Targi, jarmarki giełdy.

Jan Glikson — „O społeczeństwie, państwie, prawie i 10 wykl. — Pojęcie o społeczeństwie. Wezły społeczne. Społeczeństwo i osobnik. Ewolucja życia gospodarczego, rodziny i własności. Pojęcie państwa. Powstanie państwa. Przymioty władzy. Klasyfikacja państw. Pojęcie prawa. Powstanie i rozwój prawa. Działalność prawa przestrzeni i czasie. Stosunek prawny. Klasyfikacja prawa.

Wykłady odbywać się będą w poniedziałki i piątki od 5 ej i 6-jej pp. Wpis wynosi rb. 1 kop. 50, nauczycielowie i ucząca się młodzież płać połowę.

Zapisy przyjmują kancelarja od 20 b. m. codziennie od 5 — 6 po poł w lokalu Gimn. Tow. Opieki Szkolnej (Teatralna 19a) na II-im piętrze w kl. V-jej.

Kursa pedagogiczne.

Wszyscy ci, którzy są zapisani na Kursa pedagogiczne niech się zgłoszą dziś, we środę 20 września o godz. 3 po poł. do gimnazjum T-wa Opieki Szkolnej, w celu otrzymania bliższych informacji o rozpoczęciu roku szkolnego.

Kto się jeszcze nie zapisał, niechaj się spieszy, by tem przyspieszyć początek wykładów.

Na I kurs wymaga się przygotowania z 4 klas, na II — 5 kl., co najmniej.

Kandydaci i kandydatki niech przynoszą świadectwa szkolne i krótki wypis metryki.

Kradzieże.

Zamieszkałemu na Starym Stradomiu Jakubowi Jędrasowi niewiadomo sprawcy skradli w nocy 4 kury, 4 króliki i ćwierć korca kartofli.

Zamieszkałej przy ulicy Żelaznej nr. 6, Tekli Mielczarkowej, skradziono z zamkniętej komórki wieprzka, którego wartość poszkodowara oblicza na rb. 70.

Zwycięstwo maciejówki.

Już przed wybuchem wojny bardzo popularną ogólnie noszoną czapką była maciejówka. Była nawet modną i może dlatego noszona ją tak chętnie.

Polska maciejówka zaczęła rugować różne angielskie i inne czapki nie polskie, kiedy Rosjanie opuścili Królestwo pierwszy w maciejówkę na głowie wkroczył do nas legionista, potem członkowie milicji nosili ją jako czapkę urzędową.

Do wybuchu wojny we wszystkich szkołach polskich młodzież nosiła czapki fasonu rosyjskiego z mniejszym od uczniów gimnazjum rządowego „rondem” ale zawsze rosyjskie. Obecnie za milicjantem warszawskim, gdziekolwiek wprowadza się nowe czapki zwycięża maciejówka, a w Częstochowie noszona jest już przez uczniów wszystkich szkół. Ostatnio gimnazjum T. O. S., którego uczniowie w pierwszym roku nosili czapki fasonu t. zw. japońskiego, zaprowadziło nowe czapki — maciejówki. Słowem zwycięstwo maciejówki na całej

linji! I bodaj, że fakt ten zastoso- wania tym razem mody swojskiej jest bardzo chwalebny, zważywszy na traktowanie do niedawna rzeczy swojskich po macoszemu.

Notatka.

z Zarządu Cywilnego.

Cesarsko-niemiecki zarząd cywilny donosi nam co następuje:

Zaprzeczony nie można, że obecnie w Częstochowie środków żywności dostatecznie niema i szczególnie z wydawaniem mąki na wypiek chleba bardzo oszczędzać trzeba. Lecz winni są tylko ziemianie, więksi właściciele i mniejsi, którzy zboża swego wydać nie chcą. Wolą je raczej schować i ukryć, niż dla biednych swych rodaków po ustanowionej cenie sprzedać.

Gdyby opór i oszukaństwa nie były tak wielkie, możnaby ziemi łatwie zapobiedz. Niemiecki zarząd wyraża swe najwyższe zdziwienie nad brakiem tym solidarności w narodzie polskim, jednakże jest zdecydowany, z bezwzględną surowością występować przeciwko opornym ziemianom, aby ludności w mieście dopomódz.

Echa zgonu Macocha.

Piotrkowski „Dz. Nar.” donosi: W południe jesienne dn. 7 b. m. z bramy więzienia piotrkowskiego ruszył skromny pogrzeb w surowej prostocie więziennej. Trumna sosnowa, poprzeczona przez ks. Wojciechowskiego, kryła zwłoki głośnego sprawcy mordu na Jasnej Górze, Damazego Macocha. Tłum gapiów przygodnych odprowadził jedynie z ciekawości zwłoki no omentarz. Macoch umarł wskutek gruźlicy płuc i silnej skrutulozy ogólnej, która zaatakowała ze szczególną siłą zycie i gardło. Ostatnie miesiące jego życia, pełne okropnych cierpień fizycznych i katuszy moralnych, mogą stanowić przykład pokuty. Choroba ciągnęła się od szeregu miesięcy.

Władze austriackie, obejmując zarząd więzienia piotrkowskiego w jesieni 1914 roku zastały Macocha już tak chorego, że musiano go osadzić w specjalnej sali dla niedomagających. W styczniu r. b. stan jego zdrowia już pogorszył się znacznie, wobec czego przywieziono go do szpitala więziennego, gdzie pod opieką d-ra Rothbauma pozostawał bez przerwy do końca życia. Początkowo nie przeczuwał zbliżającej się śmierci i często zapewniał lekarza, że czuje się coraz lepiej; dopiero z początkiem lipca w rozmowie z komendantem więzienia kap. Zdzarskim, Macoch zwierzył się, iż czuje zbliżającą się śmierć. Wówczas przysłał po raz pierwszy ostatnie Sakramenty. Konał w najzupełniejszym osamotnieniu.

Komendant więzienia pragnąc rozproszyć ten ciężki nastrój osamotnienia, który go przygniatł, zaprosił go kilkakrotnie, czy zechce widzieć się z niedzys bliskim sobie człowiekiem, współnikiem zbrodni, Starozewskim. Na sam dźwięk tego nazwiska pódpał Macoch w najwyższe rozdrażnienie. Nie chciał go widzieć absolutnie. Przed samą śmiercią prosił o tożeczenie, by go nie chowano na omentarzu, ponieważ nie czuje się godnym leżeć z innymi ludźmi; prosił, by go pochowano na drodze omentarnej, aby na znak kary grób jego trwałoby ludzko po wielki. Zwłoki Macocha spoczęły na omentarzu opodal grobów żołnierskich.

Częstochowska Szwajcaria.

nap. Stanisław Rumszewicz.

MIROW.

VI.

Na najwyższej skale rośnie krzak róży polnej. Stojąca na krawędzi wzgórza skała „Dwaj bracia” siałada się z dwóch, bratnich do siebie przytulonych bloków kamiennych, stojących na podstawie z czterech innych skał. Przy niej niewielka skała spiczasta.

Stokiem wzgórza wije się ścieżka wiedząca w dół do źródła. Źródło wypływa z długiej a wąskiej pieczary kamienistej.

U wejścia pajak rozpościera swe siecie. Krysztalowa woda kryniczna oicho sączy się po kamienicach, dalej zaś płynnie już jako strumyk po osłigłych głazach omszanych.

Z drugiego końca wzgórza wypływa inny źródło. Szybko bieży woda po białych, lśniących kamienicach. Między dwoma dużymi źródłami wypływają ukryte w gęstwinie dwa mniejsze źródła.

Zasilony temi źródłami strumyk płynie poważnie, jak rzeka. O stając od źródeł po środku strumienia biją znów źródła, a już zdaleka słychać potężny szum wody.

Na ciemnej powierzchni rzeki bieleje piana mleczna. Wściekle pieni się woda, uderzając z łoskotem o głaz obrzymi z pod którego źródło wytryska. Nieco dalej znów pieni się woda, tworząc silny wir. To drugie źródło. Prąd wody tutaj nader warkci. Wzburzone fale z wściekłością uderzają o brzeg. Prądem rzeki porwane szybko mkną liście zeschłe i kłaczki piany, unoszone prądem. Woda płynie dalej mętna i brudna.

Z prawej strony drogi mstowskiej

stokiem wzgórza otoczony ciągnie się długi, wąski pas lasu z za zielonego szczytu wzgórza ku Mirowi wystrzeżony, stożkowy wierzchołek skały. Dostał się na szczyt ten łatwo, idąc, ścieżką wijącą się po nieco stromem zboczu wzgórza i przeskakując przez rozpaczliwy skał. Ze szczytu widok na Mirów i Częstochowę.

Z Zagłębia.

Koresp. własna „Gońca Częstocho.”

W wewnętrznym życiu, jak dziś niemal wszędzie, najbaczniejszą uwagę zwrócono w Zagłębiu na szkolnictwo. Choć to nie rozwija się, niestety, we wszechstronnym kierunku: a więc powstałe cały szereg szkół średnich męskich i żeńskich o jednym prawie programie — handlowo-reálnym. Dopiero z nadchodzącym rokiem szkolnym szkoły te ulegają zmianom, aby uprzyściplnić swym wychowawcom przejście na uniwersytet i politechnikę: szkoły średnie w Zagłębiu, przedewszystkiem męskie, przekształcają się na ogólne, bez wyjątku kierunku, wprowadzając iacinc, jako przedmiot obowiązkowy. Szkoła handlowa w Będzinie, istniejąca lat kilkadziesiąt, świetnie rozwijająca się w swoim czasie i bogato sub-sydjowana przez miasto, ulega też od września gruntownej reorganizacji, przedewszystkiem zaś cały prawie personel nauczycielski na czele z dyrektorem otrzymał dymisję, a kierownictwo powierzono p. Winklerowi, pedagogowi z Warszawy. Dla całości rzeczy dodać należy, że nauczyciele szkół średnich w Zagłębiu są sytuowani znacznie lepiej, niż np. w Częstochowie, przeważnie pobierając po 75 rb. za godzinę roczną, gdy tymczasem, jak wiemy, napewno, są gimnazja częstochofskie, które

placą płatą, część tego, t. z. 15 rb. za godzinę roczną.

Poza szkolnictwem, reszta życia społecznego toczy się obecnie w Zagłębiu dość leniwie, jak po grudzie. Przedewszystkiem intrygi, plotki i animozje osobiste, które chyba w żadnej połaci kraju nie mają tak wdzięcznego gruntu, jak w Zagłębiu, hamują obecnie, w czasie wojny, rozwój wszelkich instytucji kulturalnych i społecznych. Tymczasem przed wojną było inaczej: kiedy Zagłębie słusznie badało nad ospałością publiczną Częstochoy i samo świeciło jej przykładem, posiadając wiele instytucji, doskonale rozwijających się dziś stało się wręcz przeciwnie: raczej Częstochowa, w której praca „pro publico bono” istotnie bardzo dobrze i wydatnie zapisuje się, mogłaby pod tym względem wiele gorzkich uwag wystosować pod adresem Zagłębia. W politycznych kołach też to samo zjawisko: niepodległościowej choć zdobywają sobie uznanie, niemniej jednakże nie są dominującym żywiołem.

A prasa? Świetnie, niemal po europejsku postawiona prasa w Zagłębiu przed wojną należy dziś do tradycji.

Kazimierz Celina.

Od Administracji
Uprzejmie prosimy Szanownych Prenumeratorów o la-skawe wpłacenie prenumeraty gdyż zalegającym zmuszeni będziemy wstrzymać wysyłkę „Gońca Częstochofskiego”.

Do brzo umebłowanego względnie i próżnego pokoju z osobą wejściem tylko w dobrym domu w pobliżu ratusza poszukuje się zaraz lub od 1 października. Zgłoszenia pod S. K. do Gońca

LEKARZ-DENTYSTA
Michał Grejniec
w Częstochowie
ul. Panny Maryi № 10.

Choroby zębów i jamy ustnej.
przyjmuje codziennie
od 9-11 i od 3-7 wieczorem.

Doktor PAWEŁ BRONIAŁOWSKI
w Częstochowie przeprowadził się na ulicę Panny Maryi Nr. 21 obok Teatru Paryskiego.

Choroby skórne i dróg moczowych. Przyjmuje od 9-12 rano i od 4-7 po poł. Panie od 12-1 po poł.

Potrzebny chłopiec do posług. Wiadomość w Administracji Gońca.

Pokój dwuokienny umebłowany z oddzielnym wejściem do odnoga Szkoła, wprost Powiatu. Wiadomość w Kantorze Gońca.

Kartofle Woltmany i Silesia z ziemniakami piaskowej korzei (100 kilo) z dostawą do domu 7 rubli 40 kop. ulica Szkoła № 21.

Zgłoś paszport niemiecki wydany przez gm. w Kamienicy Polskiej na imię Katarzyna Drodź oraz pieniądze 8 rb. z kopiejkami. 719-

Byczka do sprzedania. Zakład Kowalski Teatralna 26 Kolankowski. 718-

Potrzebny chłopiec do rozmnożenia prenumeraty. Wiadomość w Administracji Gońca.

Wina stare kursacyjne Tokajskie, Węgierskie, Francuskie, Reńskie, po cenach przystępnych poleca St. Szczawiński ul. Panny Maryi № 25. 720-

Osoba inteligentna w średnim wieku poszukuje zarządu gospodarstwem. Oferty w Kantorze Gońca pod P. G.

Niemka poszukuje umebłowanego pokoju ewent z utrzymaniem w ul. Panny Maryi (II-iej lub III-iej alei.) Łaskawe oferty w Gońcu.

Teatr „PARYSKI” ul. P. Maryi 19.

Program od wtorku 19-go do piątku 22-go Września r. b.

Zośka Czernowska

Dramat z życia arystokraty rosyjskiego. Dzieło Karola Decroix w 4-eh częściach.

Piękne widoki Normandji (Zdjęcia z natury)

Nowości **NA SCENIE:** Nowości

Gdzie moje spodnie?

Revue w 2 aktach ze śpiewami i tańcami H. Betle grana z olbrzymim powodzeniem w teatrze Bi-ba-bo w Warszawie.

Teatr „ODEON”

Program od piątku 15-go do środy 20-go Września 1916 roku.

POTEGA MILCZENIA

Znakomity dramat w 4-oh częściach. W roli głównej słynna, niezrównana

Henny Porten

Część 1-a: Niezwykły środek leczniczy.

Część 3-a: Nowy asystent.

Część 2-a: Uzdrowiona.

Część 4-a: Miłość i obowiązek.

KRONIKA WOJENNA

Aktualne zdjęcia z placu boju.

SZCZYPAWKA (komiczny)

OFIARA POMYŁKI (komedja)

Ceny miejsc zwykłe. — Szczegóły w programach.

Redaktor i wydawca F. D. Wilkoszewski.

Kierownik Literacki F. J. Galiński.

Odbito we własnych zakładach drukarskich „Gońca Częstochofskiego”.